
⁴⁹ TE 2A.

⁵⁰ *Trouw*, 29 november 1954, HDC/IKON 651.

⁵¹ *Woord en dienst*, 18 december 1954, 378, HDC/IKON 2235.

⁵² *Nieuw Utrechts Dagblad*, 29 november 1954, HDC/IKON 651.

⁵³ Okke Jager (1928-1992) was predikant en vanaf 1960 werkzaam bij de NCRV. Door zijn dagsluitingen werd hij een van de eerste bekende theologen op de televisie. Aan de Theologische Universiteit Kampen doceerde hij o.a. massacommunicatie.

⁵⁴ O. Jager, *Verkondiging en massamedia* (Kampen 1971) 12.

in die dienst en je kunt er zelf alleen aan bijdragen als je aan de dienst bijdraagt en niet aan de televisie, want dan zou ik het je wel zeggen, dan zou je wel de opdracht krijgen. Nee, wees in die dienst.⁴⁹

De gemeente is zeker onder de indruk van alle camera's en lampen, en natuurlijk ook van het feit dat ze rechtstreeks in de Nederlandse huiskamers te zien zullen zijn. In de volgende paragraaf wordt de invloed van de kerkdienstuitzending op de gemeente, en op de liturgie, uitvoerig besproken.

3. De invloed van de kerkdienstuitzending op liturgie en gemeente

Het is even wennen. Wat de gemeente elke zondag in besloten kring viert, deelt ze nu met een televisiecrew en vele kijkers thuis. De predikant ziet er wat vreemd uit door de schmink. De preek is wel eens langer geweest en door de lampen is de temperatuur in de anders toch wat kille kerk behoorlijk gestegen. Maar wijkt de liturgie nu zo af? De invloed van de kerkdienstuitzending valt uiteen in twee delen: de invloed van de aanwezige apparatuur en *crew* in de kerk, en de invloed van het feit dat er een rechtstreekse uitzending plaatsvindt waar veel mensen thuis naar kijken. Met de scheiding tussen invloed op de liturgie en invloed op de gemeente volgen hieruit vier punten van aandacht. In paragraaf 3.1 wordt de invloed van de aanwezige apparatuur en *crew* op de gemeente besproken, in paragraaf 3.2 de invloed van het feit van uitzending zelf op de gemeente. Vervolgens komt in paragraaf 3.3 de invloed van apparatuur en *crew* op de liturgie aan bod en tenslotte in 3.4 de invloed van de uitzending op de liturgie.

3.1 De invloed van apparatuur en crew op de gemeente

De vijftientig schijnwerpers branden onbarmhartig fel: zelfs achterin de kerk kan men zien dat de dominee stevig gegrimeerd is, aldus *Trouw* naar aanleiding van de eerste kerkdienstuitzending.⁵⁰ De eisen die de televisie stelt, betekenen voor de gemeenten een groot offer: akoestiek en zicht zijn slecht en er is veel afleidends.⁵¹ 'Maar toch zal, wie een goede plaats had, door veel zijn getroffen en ontroerd.'⁵² Het is geen wonder dat het gloednieuwe medium met zijn onbekende manieren en middelen een afleidende factor vormt voor de aanwezige gemeente. De vraag is of deze afleiding overkomelijk is.

Okke Jager⁵³ vindt dat de gemeente zo gestoord wordt 'dat ze moeilijk zichzelf kan blijven.'⁵⁴ Dat men spreekt over regie en draaiboek zegt al genoeg. 'Er zijn schijnwerpers, kabels, rijdende camera's, aanwijzingen om niet te hoesten en niet om te kijken,